

AİLEDE MANEVİ BAŞA ÇIKMA ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Gülcan DOĞANAY

İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Özet: Bu araştırmanın amacı Ailede Manevi Başa Çıkma Ölçeği'ni geliştirmek, geçerlik ve güvenirliğini incelemektir. Araştırma 237'si kadın, 87'si erkek olan toplam 324 birey üzerinde yürütülmüştür. Ölçeğin madde analizi için düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi, güvenirliği Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı ile incelenmiştir. Geçerlik ve güvenirlik analizleri SPSS 20 paket programı ile yapılmıştır. Ailede Manevi Başa Çıkma Ölçeği'nin yapı geçerliği için uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %53,54'ünü açıklayan, öz-değeri 5,89 olan tek boyutlu ve 11 maddeden oluşan bir ölçme aracı elde edilmiştir. Ölçeğin KMO örneklem uygunluk katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin faktör yükleri .39 ile .86 arasında sıralanmaktadır. Cronbach alfa iç tutarlık güvenirlik katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları .34 ile .80 arasında sıralanmaktadır. Bu sonuçlar Ailede Manevi Başa Çıkma Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Ailede Manevi Başa Çıkma, Geçerlik, Güvenirlik, Açımlayıcı Faktör Analizi

Spiritual Coping in Family Scale: The study of Validity and Reliability

Abstract: The aim of this study is to develop a scale which assess to spiritual coping in family. Also to examine the validity and the reliability of this scale is another aim of this study. The study was conducted on 324 people. Of the participants 237 were female and 87 were male. Spiritual Coping in Family Scale is rated on a five point Likert-type. Structural validity of the scale was examined by exploratory factor analysis. Reliability of the Spiritual Coping in Family Scale was examined by Cronbach alpha internal consistency reliability coefficient. Validity and reliability analyzes of the scale were performed with SPSS 20 package programs. The exploratory factor analysis demonstrated that the 11 items loaded on one factor and the amount of total variance

explained by one factor was 53,54%. Factor loadings ranged from .39 to .86. Cronbach Alpha internal consistency coefficient was .90. Corrected item-total correlations ranged between .34 and .80. These findings demonstrated that this scale may be used as a valid and reliable instrument.

Keywords: Spiritual Coping in Family, Validity, Reliability, exploratory factor analysis

1. GİRİŞ

Günlük hayatta yaşadıkları sorunlar, aileleri psikolojik, fiziksel, sosyal ve ekonomik olarak etkilemektedir. Aile içi sorunlar çatışmaların yaşanmasına ve fertlerinin birbirinden uzaklaşmasına sebep olabilmektedir. İnsanlar aile içi yaşamlarında beklenmedik ve travmatik bir sorun yaşadığında maneviyat ve dini değerler aile bireyleri için destek ve teselli kaynağı olabilmektedir. Aileler bir problemle karşılaştıkları ilk andan itibaren manevi değerler, onların sorunları kabullenmesinde ve çözüm üretmesinde oldukça önemlidir. Dini ve manevi kaynaklardan faydalanmayan aileler, sorunları kabullenmede ve çözümler üretmekte zorluk çekmektedirler. Aile içerisindeki dengenin, bütünlüğün, uyumun ve birlikteliğin bozulması ailenin sorunları ile başa çıkamadıklarını gösterir.

Bu nedenle Türk aile yapısına, dini ve manevi değerlerimize uygun, ailede maneviyatın önemini yordayan bir ölçek geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın amacı Ailelerde Manevi Başa Çıkma Ölçeği'ni geliştirmek, geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir.

2.YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu: Çalışma yaşları 18 ile 62 arasında değişen, 237'si kadın, 87'si erkek olan toplam 324 kişi üzerinde yürütülmüştür.

2.2.Madde Havuzu: Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde öncelikle 14 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuş ve bu maddeler gramer, anlaşılabilirlik ve ailede manevi başa çıkmayı ölçüp ölçmediği noktalarında incelenmiş ve sonuçta 11 maddelik uygulama formu elde edilmiştir. Ailede Manevi Başa Çıkma Ölçeği 1 “kesinlikle katılmıyorum” ve 5 “kesinlikle katılıyorum” şeklinde 5'li Likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Denemelik form incelenmiş ve yazım ve alan uygunluğu açısından gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

2.3.İşlem: Ölçeğin madde analizi için düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi, güvenilirliği Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ile incelenmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri SPSS 20 paket programı ile yapılmıştır.

3.BULGULAR

3.1.Madde Analizi: Tablo 1’de Ailede Manevi Başa Çıkma Ölçeği’ne ait düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları yer almaktadır. Tablo 1 incelendiğinde ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları .34 ile .80 arasında sıralandığı görülmektedir.

Tablo 1. Ailede Manevi Başa Çıkma Ölçeği Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyon Katsayıları

Madde No	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach alfa	Madde No	Düzeltilmiş madde toplam korelasyonu	Madde silindiğinde Cronbach alfa
1	,700	,893	7	,649	,896
2	,755	,890	8	,709	,892
3	,772	,889	9	,622	,897
4	,802	,888	10	,484	,904
5	,723	,891	11	,630	,897
6	,340	,916			

3.2.Yapı Geçerliği: Ailede Manevi Başa Çıkma Ölçeği’nin yapı geçerliği için uygulanan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin iki boyutlu bir yapı sergilediği görülmüştür. Ancak bu çalışmada tek boyutlu bir ölçme aracı elde edilmek istendiğinden veriler faktör analizinde tek boyutla sınırlandırılmıştır. Bu analiz sonucunda toplam varyansın %53,54’ünü açıklayan, öz-değeri 5,89 olan tek boyutlu ve 11 maddeden oluşan bir ölçme aracı elde edilmiştir. Ölçeğin KMO örneklem uygunluk katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin faktör yükleri .39 ile .86 arasında değişmektedir. Faktör yükleri Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Ailede Manevi Başa Çıkma Ölçeği Faktör Yükleri

Madde no	Faktör Yüğü	Madde no	Faktör Yüğü
1	,776	7	,733
2	,819	8	,758
3	,837	3	,704
4	,861	10	,562
5	,787	11	,691
6	,394		

3.3. Güvenirlik: Ailede Manevi Başa Çıkma Ölçeği'nin güvenirligi için Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayısına bakılmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı .90 olarak bulunmuştur.

4. TARTIŞMA

Ölçeğin yapı geçerliğı için açımlayıcı faktör analizi yapıldığında ölçeğin 11 maddeden oluşan tek boyutlu bir ölçme aracı olduğu ve faktörü yüklerinin .30 değeri üzerinde olduğu görülmüştür. Bu nedenle ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı söylenebilir (Büyüköztürk, 2004). Ancak gelecek araştırmalarda ailede manevi başa çıkma kavramıyla ilişkili ölçekler ile bu çalışmada geliştirilen ölçek arasındaki ilişkiler incelenerek ölçeğin uyum geçerliğı araştırılabilir.

Ölçeğin güvenirlilik çalışması için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısına bakılmış ve bu katsayının .70 ölçütünü sağladığı görülmüştür (Tezbaşaran, 1996). Bununla birlikte gelecek araştırmalarda ölçeğin test tekrar test güvenirligi incelenebilir. Son olarak ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .30 ve üzerinde olduğu saptanmıştır.

Ölçeğin geçerlik ve güvenirligine ait tüm bu bulgular incelendiğinde Ailede Manevi Başa Çıkma Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ve konuyla ilgili yapılacak araştırmalarda kullanılabilceğı söylenebilir.

KAYNAKÇA

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2004). Veri Analizi El Kitabı, Pegem A Yayıncılık, Ankara

TEZBAŞARAN, A. A. (1996). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara